

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้วิจัยสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะไว้ ดังนี้

สรุปการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ผลการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) ความคิดเห็นของผู้พิการ ผู้ปกครองของผู้พิการที่มีต่อการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 6 คน ผู้ปกครอง 6 คน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 2 คน การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดแผนการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการ 2) สร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการ 3) ประเมินผลการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ 2) แบบบันทึกผลการปฏิบัติการฝึกอาชีพของผู้พิการ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองหรือผู้ดูแลผู้พิการที่มีต่อการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

จากการศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการที่ได้รับการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่าความรู้ของกลุ่มตัวอย่างภายหลังได้รับการเสริมสร้างความสามารถในการประกอบอาชีพมีมากกว่าช่วงก่อนได้รับการเสริมสร้างอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พฤติกรรมการแสดงออกด้านการปฏิบัติการในช่วงการเตรียมการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการวางแผนการทำงาน โดยบางคนมีขั้นตอนการวางแผนที่ชัดเจน สามารถระบุได้ว่าจะต้องทำงานอะไรและจัดลำดับของการทำงานได้ กลุ่มตัวอย่างบางคนสามารถจัดลำดับของงานได้ถูกต้องเมื่อได้รับการกระตุ้นให้ทบทวนลำดับของงานด้วยการซักถามเมื่อเสร็จสิ้นการทดลองพบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนทราบว่าต้องมีการวางแผนการทำงานก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ การแสดงออกระหว่างการฝึกปฏิบัติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการทำงานแต่ละครั้งได้อย่างถูกต้อง แม้ว่าบางคนจะใช้เวลาในการปฏิบัติค่อนข้างนาน แต่พบว่าทุกคนทำงานที่ตนเองกำหนดไว้ได้จนสำเร็จด้วยความตั้งใจ มีใจจดจ่ออยู่กับงาน และมีความพึงพอใจในชิ้นงานของตนเอง การแสดงออกในช่วงหลังการฝึกปฏิบัติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างบอกอุปสรรคหรือส่วนผสมที่ใช้ในการ

ฝึกปฏิบัติด้านอาชีพที่ทำแต่ละครั้งได้ อธิบายขั้นตอนการทำงานแต่ละขั้นได้ บอกประโยชน์ของชิ้นงานที่ผลิตขึ้นและวางแผนการจำหน่ายได้

ความคิดเห็นของผู้ฝึกการที่มีต่อการเสริมสร้างความสามารถในการประกอบอาชีพ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่าผู้ฝึกการได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ดีจากการฝึกอาชีพ ชอบที่จะได้เรียนเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ ชอบที่สามารถนำของที่ทำขึ้นเองไปขายและได้รับเงินจากการขาย และคิดว่าการสามารถหารายได้เองเป็นสิ่งน่าภูมิใจมาก ส่วนผู้ปกครองและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ผู้ปกครองและภูมิปัญญาท้องถิ่นรู้สึกพอใจต่อการได้พบและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครองนักเรียน ครู และวิทยากร เกี่ยวกับอนาคตของการประกอบอาชีพของบุตรหลานที่มีความต้องการพิเศษ กิจกรรมฝึกอาชีพที่ผู้ฝึกการได้ปฏิบัติช่วยให้นักเรียนมีสมาธิมากขึ้น ช่วยให้ผู้ปกครองมีแนวทางในการวางแผนการศึกษาและประกอบอาชีพของบุตรหลานได้มากขึ้น และการร่วมกิจกรรมทำให้ผู้ฝึกการพูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการทำกิจกรรมเพื่อหารายได้ด้วยตนเอง มากขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอาชีพ

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้ฝึกการที่ได้รับการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่พบว่าความรู้ของกลุ่มตัวอย่างภายหลังได้รับการเสริมสร้างความสามารถในการประกอบอาชีพมีมากกว่าช่วงก่อนได้รับการเสริมสร้างอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพฤติกรรมกรรมการแสดงออกด้านการปฏิบัติการปรากฏผลดังสรุปไว้แล้วนั้น สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

จากที่ได้พบว่าในช่วงการเตรียมการกลุ่มตัวอย่างบางคนมีขั้นตอนการวางแผนที่ชัดเจนสามารถระบุได้ว่าจะต้องทำงานอะไรและจัดลำดับของการทำงานได้ และมีกลุ่มตัวอย่างบางคนสามารถจัดลำดับของงานได้ถูกต้องเมื่อได้รับการกระตุ้นให้ทบทวนลำดับของงานด้วยการซักถาม เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองพบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนทราบว่าต้องมีการวางแผนก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ เนื่องมาจากในการดำเนินการวิจัย ผู้ปกครอง วิทยากร และนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร่วมกันพูดคุยในช่วงวางแผนและช่วงการเตรียมการเกี่ยวกับสิ่งที่จะทำให้งานที่กำลังจะทำ สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาส่งผลให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับการกระตุ้นให้ตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการเรียนรู้เกี่ยวกับการอาชีพที่กำลังได้รับการส่งเสริม ออกมาได้ดี หากมีกระบวนการเรียนรู้ทั้งนอกระบบและในระบบโรงเรียนของ กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ที่เสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ควรดำเนินการ โดยเริ่มจากการสำรวจความต้องการ สำรวจข้อมูลพื้นฐาน กำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา วางแผนพัฒนาสถานศึกษาตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกำหนดแนวทางปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนั้น ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2547) เสนอว่าควรสนับสนุนการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างคนในชุมชนเดียวกันและระหว่างองค์กร ในชุมชนในทุกรูปแบบ โดยเน้นการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านที่มีอยู่ สำหรับขั้นตอนก่อนการปฏิบัติการมีขั้นตอนของการพูดคุยเพื่อวางแผนการวางแผนล่วงหน้าไว้อย่างเป็น

ขั้นตอน และจัดลำดับก่อนหลังของการทำงานไว้อย่างชัดเจนและยังมีการพูดคุยเพื่อสอบถามเพื่อ ทบทวนวิธีการปฏิบัติที่จะช่วยให้งานออกมาได้ดีกับนักเรียนผู้ฝึกการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอยู่เสมอ ทั้งช่วง ก่อนและระหว่างการฝึกปฏิบัติจนกลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการทำงานแต่ละครั้งได้อย่าง ถูกต้อง แม้ว่าบางคนจะใช้เวลาในการปฏิบัติค่อนข้างนาน แต่พบว่าทุกคนทำงานที่ตนเองกำหนดไว้ได้ จนสำเร็จด้วยความตั้งใจ มีใจจดจ่ออยู่กับงาน และมีความพึงพอใจในชิ้นงานของตนเอง สอดคล้องกับ หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษซึ่งต้องจัดการเรียนรู้เป็นขั้นตอน ย่อย ตามลำดับ อย่างชัดเจนมากกว่าการเรียนการสอนกับนักเรียนกลุ่มปกติและต้องมีการเรียนรู้แบบที่ ต้องให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและมีการย้ำซ้ำทวนอยู่เสมอ หรือที่มักได้ยินว่าแบบ “เรียนย้ำซ้ำทวน” หรือ “เน้น ย้ำซ้ำทวน” (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา 2551 หน้า 53-54) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน 2555 หน้า 12)

การแสดงออกในช่วงหลังการฝึกปฏิบัติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างบอกอุปสรรค และส่วนผสมที่ ใช้ในการฝึกปฏิบัติด้านอาชีพที่ทำแต่ละครั้งได้ อธิบายขั้นตอนการทำงานแต่ละขั้นได้ บอกประโยชน์ของ ชิ้นงานที่ผลิตขึ้นและวางแผนการจำหน่ายได้ เนื่องจากการพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่จะปฏิบัติ รวมทั้งให้ นักเรียนผู้ฝึกการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นวางแผนเกี่ยวกับการจัดเตรียมสิ่งที่ต้องทำในครั้ง ต่อไป ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกมีส่วนร่วมและมีใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่จะทำ เห็นได้จากการได้รับข้อมูลจาก ผู้ปกครองนักเรียนว่านักเรียนมีการพูดคุยและกระตือรือร้นเมื่อใกล้จะถึงวันที่นัดหมายมาทำกิจกรรม ร่วมกันและมักบอกได้ว่าสัปดาห์ที่จะถึงนี้มีนัดหมายฝึกปฏิบัติเรื่องใด สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับ แนวคิดในการมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับที่สุชาดา จักรพิสุทธิ์ (2547) อธิบายว่าการมีส่วนร่วมจัด การศึกษา แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1) การมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยเปิด โอกาสการเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน ร่วมปฏิบัติและรับผิดชอบ กับ 2) การมี ส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องด้านจิตใจ ซึ่งทำให้ผู้เข้ามามีส่วนร่วมเกิดความผูกพัน มีความรับผิดชอบต่อกิจกรรมด้วยความสมัครใจ จากการได้ลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ที่ละขั้นตอนครั้งแล้วครั้งเล่า ส่งผลให้ นักเรียนผู้มีความต้องการพิเศษซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องงานอาชีพมาก ยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สมยศ โกลี 2552 หน้า 79-83) ที่พัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการให้การศึกษาแก่นักเรียน โดยใช้กลยุทธ์การประชุมปฏิบัติการเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางในการ ดำเนินกิจกรรม การจัดหาวิทยากรในการให้การศึกษาแก่นักเรียน และสนับสนุนแหล่งการเรียนรู้นอก โรงเรียน กลยุทธ์ในการสร้างทีมงานเพื่อสร้างทีมวิทยากรในการให้การศึกษาแก่นักเรียน กลยุทธ์การ สร้างแรงจูงใจเพื่อเสริมสร้างความสนใจและความต้องการของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ การศึกษาแก่นักเรียน พบว่า นักเรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริงเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ได้รับประสบการณ์ ตรง มีความสนใจการเรียนดีขึ้น และเป็นพื้นฐานในการเรียนตลอดจนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครองและภูมิปัญญา ท้องถิ่น พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยนักเรียนซึ่งเป็นผู้ฝึกการระบุว่าได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ดี จากการฝึกอาชีพ ชอบที่จะได้เรียนเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ ชอบที่สามารถนำของที่ทำขึ้นเองไปขายและ

ได้รับเงินจากการขาย และคิดว่าการสามารถหารายได้เองเป็นสิ่งที่น่าภูมิใจมาก น่าจะด้วยเพราะเป็น ประสบการณ์ตรงที่นักเรียนได้รับในขณะที่ทำการฝึกปฏิบัติซึ่งได้ดำเนินการจนครบกระบวนการ คือ ตั้งแต่ ร่วมวางแผน เรียนรู้และฝึกผลิตชิ้นงาน การวางแผนการจำหน่าย ตลอดจนการมีรายได้จากการขาย สินค้าที่ผลิตขึ้นด้วยตนเองเป็นที่ชื่นชมของเพื่อน ครู และผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้รับแรงจูงใจจากภายนอกซึ่งเป็นตัวเสริมแรงทางสังคม (social reinforcers) สอดคล้องกับเรื่อง การเสริมแรงของสกินเนอร์ ที่อธิบายว่าการได้รับการเสริมแรงบวก ได้แก่ คำชมเชยหรือรางวัลจะส่งผลให้มีความต้องการที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นมากขึ้น (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2539. หน้า 171-173) เห็นได้จาก บอกรับกับผู้ปกครองและผู้วิจัยว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกที่ดีกับการฝึกอาชีพ เห็นคุณค่าในการประกอบ อาชีพอิสระ เกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง และมีความต้องการที่จะเรียนรู้ต่อไป สอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจและหลักจิตวิทยาของมาสโลว์เกี่ยวกับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เป็นความต้องการทางสังคม (Social Needs) คือ ความต้องการเป็นที่รักและได้รับการยอมรับจากผู้อื่น (จำลอง เงินดี และทิพย์วัลย์ สุรินยา 2529. หน้า 307-309)

สำหรับความคิดเห็นของผู้ปกครองและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ผู้ปกครองและภูมิปัญญาท้องถิ่นรู้สึกพอใจต่อการได้พบและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ ผู้ปกครองนักเรียน ครู และวิทยากร เกี่ยวกับอนาคตของการประกอบอาชีพของบุตรหลานที่มีความ ต้องการพิเศษ กิจกรรมฝึกอาชีพที่นักเรียนได้ปฏิบัติช่วยให้นักเรียนมีสมาธิมากขึ้น ช่วยให้ผู้ปกครองมี แนวทางในการวางแผนการศึกษาและประกอบอาชีพของบุตรหลานได้มากขึ้น และการร่วมกิจกรรมทำ ให้นักเรียนพูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการทำกิจกรรมเพื่อหารายได้ด้วยตนเอง มากขึ้นกว่าก่อนเข้า ร่วมกิจกรรมฝึกอาชีพ โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวเท่ากับ 5 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.00 น่าจะเป็นเพราะหลักสำคัญในการปฏิบัติที่ใช้หลักการมีส่วนร่วม ซึ่งผู้ปกครองและครูภูมิ ปัญญาท้องถิ่นมีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการทำกิจกรรม มีโอกาสได้อยู่ข้าง ๆ บุตรหลานขณะที่บุตรหลานลงมือปฏิบัติกิจกรรมตลอดจนคอยดูแลให้ความช่วยเหลือในขณะที่ฝึกปฏิบัติ มีโอกาสได้พูดคุยกันอย่างใกล้ชิดระหว่างนักเรียนและผู้ปกครอง ก่อให้เกิดความประทับใจแก่ผู้ปกครอง ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้เกี่ยวข้อง

ความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยในอันดับรองลงมาคือ เห็นด้วยกับการให้ผู้ปกครองและนักเรียนมี ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพสำหรับบุตรหลาน ซึ่งมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.31 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องจาก ผู้ปกครองนักเรียนบางคนไม่สะดวกที่จะมาร่วมทำกิจกรรมกับบุตรหลานเพราะการฝึกปฏิบัติกิจกรรมแต่ ละครั้งจะใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมงในช่วงวันเสาร์เช้า คือ เวลา 9.00 -11.30 น. ผู้ปกครองที่มีอาชีพ คำขายจะไม่มีวันหยุดจึงไม่สะดวกจะมาร่วมกิจกรรมกับบุตรหลาน ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งของการ ดำเนินการวิจัยครั้งนี้ที่กำหนดให้ผู้ปกครองเข้าร่วมในการฝึกปฏิบัติพร้อมกับบุตรหลานด้วยทุกครั้ง

ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยของความเห็นของผู้ปกครองและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีค่าต่ำสุดคือ กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ด้านการอาชีพมีความเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70 แต่ก็ยังอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องจากกิจกรรมบางกิจกรรมที่ฝึก

ปฏิบัติให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง กำหนดจากคะแนนเสียงส่วนใหญ่ที่นับจากการเสนอความเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองว่ามีความประสงค์ให้บุตรหลานปฏิบัติกิจกรรมใดบ้าง ซึ่งอาจมีบางคนได้ทำกิจกรรมที่ตนเองไม่ได้เสนอจึงมีเห็นว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นไม่ค่อยเหมาะสม ทำให้ค่าเฉลี่ยที่ได้มีค่าต่ำกว่ารายการอื่น ๆ

นอกจากนั้นผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหายังพบว่าผู้ปกครองมีแนวทางในการวางแผนการศึกษาและประกอบอาชีพของบุตรหลานได้มากขึ้น และการร่วมกิจกรรมทำให้ผู้ปกครองพูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการทำกิจกรรมเพื่อหารายได้ด้วยตนเอง มากขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอาชีพ สอดคล้องกับรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพหรือสวัสดิการสำหรับคนพิการที่ สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2557) ได้นำเสนอไว้ในรูปแบบที่ 1 ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้คนพิการที่ยังไม่มีอาชีพรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพ มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 สร้างแรงบันดาลใจ ขั้นตอนที่ 2 ให้การฝึกฝน คือ การแนะนำเส้นทางสู่อาชีพ โดยการฝึกทักษะชีวิต ฝึกอาชีพและการออกสู่สังคม ฝึกทักษะด้านการทำงานและการประกอบการ ฯลฯ ขั้นตอนที่ 3 คิดค้น ส่งเสริม และพัฒนา คือ การจัดหาแหล่งทุน พัฒนาสินค้าและบริการ หาช่องทางการตลาด หรือสร้างตลาด เป็นที่ปรึกษาการประกอบการ ฯลฯ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ครู หรือผู้สนใจในการพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพสำหรับนักเรียนผู้พิการ ควรจัดกลุ่มนักเรียนผู้พิการโดยจัดเด็กที่มีความสามารถใกล้เคียงกันอยู่กลุ่มเดียวกัน หรือจัดแบ่งตามประเภทของความพิการเพื่อความสะดวกในการกำหนดกิจกรรมและการส่งเสริมทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการประกอบอาชีพที่มีลักษณะคล้ายกัน และผู้เรียนจะใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกันมากนัก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ทำวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการประกอบอาชีพแต่ละประเภทตามที่ผู้พิการสนใจ
2. ทำการศึกษาผลการสร้างเสริมอาชีพผู้พิการโดยเปรียบเทียบความสามารถในการปฏิบัติการด้านอาชีพระหว่างกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมโดยมีผู้ปกครองร่วมกิจกรรมทุกครั้ง กลุ่มที่มีผู้ปกครองร่วมด้วยบางครั้ง และกลุ่มที่ไม่มีผู้ปกครองร่วมกิจกรรมด้วย
3. พัฒนาชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานด้านอาชีพด้วยตนเองสำหรับผู้พิการแต่ละประเภท เพื่อให้ผู้พิการสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพและตอบสนองความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้พิการแต่ละคน